

Motion till riksdagen

1989/90:Fö207

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Det militära försvaret

Europa genomgår nu de mest genomgripande förändringarna sedan andra världskriget. En lång rad politiska processer pågår samtidigt. Några är revolutionära, andra mindre omvälvande, långsamma och förutsägbara. Bakom dessa politiska processer ligger flera samverkande långsiktiga förändringar av ekonomi och samhällsstruktur som nu får genomslag.

En sådan är att supermaktens position undergrävs. De har inte samma dominerande ekonomiska roll inom sina block. Både USA och Sovjetunionen dras med stora underskott i sina statsbudgetar. Särskilt djup är den ekonomiska krisen i Sovjetunionen.

Europas ekonomiska och politiska styrka har ökat. Västeuropa har en större samlad ekonomisk styrka än USA och ligger långt före Sovjetunionen. Det har vuxit fram en europeisk identitet som bland annat tar sig uttryck i självständiga politiska strävanden. Detta har skett främst i Västeuropa, men även Öst har dragits in i ett växande ekonomiskt, politiskt och kulturellt samspel. Länderna blir allt mer beroende av varandra, samtidigt som nya ekonomiska strukturer ställer krav på långtgående samordning. Möjligheterna till en oberoende nationell politik minskar. Kraven på samordning av miljöfrågor, valutapolitik och handel driver fram ett överstatligt samarbete. Ett nytt Europa håller på att växa fram.

I en dramatisk omvandlingsprocess, lik den som nu pågår, finns alltid risk att konflikter kan trappas upp till krig. Etniska motsättningar och nationella frigörelsesträvanden kan leda till situationer där militärt våld används. Detta sker just nu, och historien är fylld av exempel på detta. Risken däremot att sådana konflikter skall trappas upp till ett europeiskt storkrig är liten. Framgångarna i pågående nedrustningsförhandlingar och deklARATIONER från skilda regeringar att minska militärutgifterna beror inte på någon yrvaken fredsvilja hos de inblandade aktörerna. Förklaringarna måste sökas i objektiva faktorer: produktionsförhållanden och oförmåga i de olika ekonomierna att bära de nuvarande militärutgifterna. De olika länderna har varken kapacitet för eller intresse av att vända aggression utåt. Den faktiskt minskade spänningen mellan militärblocken minskar också risken för att ett storkrig utlöses "av misstag".

Möjligheterna att skapa ett fredligare Europa har under detta sekel aldrig varit mer gynnsamma än i dag. Andra länders minskade rustningar ser Sverige som positiva. Vi måste fråga oss hur omvärlden skulle uppfatta liknande

initiativ från vår sida. Vi skall då vända oss till företrädare för krafter som vill förändring, de som hör framtiden till, inte till dem som har intresse av att ingenting bör ändras.

Alla länder i Europa har ett ansvar för att bidra till en fredlig utveckling genom att ta initiativ för samarbete, öppenhet och nedrustning. Sverige bör markera på ett sätt som inte kan missuppfattas. Vpk anser att vi skall minska våra militärutgifter med 10% omedelbart.

Ett sätt att göra detta kan ske genom att tillämpa den s. k. cash-limit-principen, dvs. kostnadsfördyringar kompenseras genom att myndigheterna själva avgör vilka delar av verksamheten som måste minskas. En nedskärning om nära 10% skulle kunna uppnås genom att slopa anslaget "G 7. Reglering av prisstegringar", som i budgetförslaget innebär 3 000 milj. kr. Vpk har i andra sammanhang avvisat sådana lösningar.

En minskning av utgifterna med 3,3 miljarder kr. under loppet av ett år är fullt möjlig, även om den kräver hårdhänta ingrepp i de påverkbara kostnaderna. Flera av de summor som föreslås i det följande gör inte anspråk på att vara annat än grova uppskattningar. I den meningen kan de ses som en markering av vår uppfattning om var i systemet minskningar i första hand bör göras, och hur det militära försvaret bör förändras.

Vårt förslag innebär för det kommande budgetåret bl. a.:

- produktion av pansarbrigader upphör, grundutbildningen för berörda värnpliktiga ändras till att avse infanteriförband, pansarbrigaderna utgår ur krigsorganisationen, materiel förrådsställs för senare överföring till andra förband, ombyggnad eller skrotning,
- krigsförbandsövningarna inställs,
- de särskilda medlen för att behålla handlingsfriheten inom vissa utpekade områden utgår,
- modifieringar av robotbåt typ Norrköping genomförs inte,
- åtgärder för att livstidsförlänga två ubåtar av typ Sjöormen genomförs inte,
- arbetet med ubåt 90 avbryts,
- antalet flygtimmar i flygvapnet minskas med en tredjedel,
- JAS-projektet avbryts,
- arbetet med flygburen radar PS 890 avbryts,
- pågående utbyggnad av bassystemet (BAS 90) avbryts,
- anskaffning av materiel och anläggningar för operativ ledning m. m. senareläggs,
- forskning och utveckling omfattande inledande system- och materielarbete samt bevakning och utveckling av speciella teknikområden minskas med hälften,
- reserv för att möta osäkerheter inom planeringen samt för att i övrigt täcka oförutsedda medelsbehov ökas,
- dagersättningen till värnpliktiga ökas,
- anslaget för täckning av pris- och löneökningar minskas i relation till besparingarna.

Konsekvenser för anslagen i budgetpropositionen:

anslag	förändring (milj. kr.)	anmärkning
B 1. Arméförband: Ledning och förbands- verksamhet	- 400 - 700	pansarbrigader rep. utb.
B 2. Anskaffning av materiel	- 195	handlingsfrihets- anslag
C 1. Marinförband: Ledning och förbands- verksamhet	- 50	rep. utb.
C 2. Anskaffning av materiel	- 130 - 500	handlingsfrihets- anslag annan mtrl
D 1. Flygvapenförband: Ledning och förbands- verksamhet	- 75 - 150	rep. utb. minskning med 30 000 flygtim.
D 2. Anskaffning av materiel	- 100 - 500	handlingsfrihets- anslag annan mtrl
D 3. Anskaffning av anläggningar	- 200	basförband
E 2. Operativ ledning: Anskaffning av materiel	- 60	försvarets gemen- samma staber
E 3. Anskaffning av anläggningar	- 55	lokaler m. m.
E 4. Forskning och utveckling	- 55	
F 16. Reserv för det militära försvaret	+ 60	
G 7. Reglering av pris- stegringar	- 300	
Gemensamt för B 1., C 1. och D 1.	+ 110	dagers. vpl
B 1. - G 7. Summa	- 3 300	

JAS-projektet behandlas i särskild motion. Gissningar kring ekonomiska effekter för budgeten 1990/91 av ett omedelbart avbrytande är inte särskilt meningsfulla.

Även dagersättningen till värnpliktiga behandlas i särskild motion.

I propositionen redovisas under rubriken "7.7.2 Anstånd med värnpliktsutbildningen i vissa fall" regeringens uppfattning om konflikten mellan systemet med förstegsutbildning och den värnpliktiges behov av anstånd på grund av studier.

Förstegsutbildning tillämpas för befälsuttagna värnpliktiga. En stor del av dessa planerar att studera på högskolenivå efter värnpliktsutbildningen. För

flertalet försenas studierna med tre terminer, i många fall med fyra terminer. Detta medför, förutom tidsförlusten i sig, sociala och ekonomiska nackdelar för den enskilde. Systemet bör förändras så att försening av studier blir högst två terminer. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Mot. 1989/90
Fö207

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen till totalförsvarets militära del för budgetåret 1990/91 anslår 3 300 milj. kr. mindre än vad regeringen föreslagit eller således 29 849,7 milj. kr.,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstegsutbildning och försening av studier.

Stockholm den 25 januari 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Jan Jennehag (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

